

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA ALMENYS UNA BATALLADA CADA SETMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

Aquest numero 15 cèntims per tot arreu

NUMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
Telèfon núm. 18692.—BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1,50 — ESTRANGER, 2,50 pessetes

La República i els obrers

Els conflictes socials sovintegen a Catalunya, d'ençà que hi ha República, més del que fóra de desitjar.

Comprenem perfectament l'actitud dels treballadors.

Set anys de dictadura els havien reduït a l'esclavatge. El nou règim els ha trobat en un estat de servitud moral i material paorós.

I l'esclau, el que vol és trencar les seves cadenes.

L'obrer, durant la dictadura, no sols no ha progressat en cultura, en benestar, etc., ans veu que ha experimentat un retrocés innegable, palpable.

Hi ha menys pa a la seva taula, més ombres al seu esperit.

I bé. Ara vol recuperar el temps perdut, avençant en un dia el que ha retrocedit en set anys.

I això no pot ésser. Del septeni de vergonya en són tan responsables els obrers com els altres ciutadans.

A tots, doncs, ens toca fer penitència i pagar els plats trencats en major o menor proporció.

Els companys manuals han de comprendre que la República no pot fer miracles com els sants de paret, que el procés de les reivindicacions de classe té el seu ritme i que aquest ritme no es pot desconèixer sense riscos.

Nosaltres, no cal dir-ho, estem al costat dels treballadors que fan vagues justes i que demanen més jornal i més consideracions de les que generalment se'ls tenen.

Però si nosaltres estem al costat del proletariat, el proletariat i tots els ciutadans hem d'estar al costat de la República.

Perquè la República és la terra que tots tenim sota els peus, i això hem de mirar que no s'enfonsi, perquè el crac fóra catastròfic i arrossegaria el país al desastre.

INTENCIONS

UN CONSELL

Jo em trobo en un compromís. No hauria d'escriure aquesta nota que avui escric. Sé que em titllaran d'alarmista, de derrotista, fins potser de mal republicà. Però crec que no sóc sospitos. A més a més, la meua independència com escriptor — aquí en tothom o gairebé tothom és sotmès a un partit o a un amo — em permet escriure sempre ço que em sembli just i convenient.

Jo em trobo en un compromís, en un veritable i terrible compromís. D'ençà que s'ha proclamat la República no faig més que rebre gent que em demana una recomanació. Tota aquesta gent — d'una bona fe i d'una ingenuïtat admirables — creu que, pel sol fet d'ésser jo republicà de sempre i no d'ara, amb una recomanació meua trobaran feina tot seguit.

I això és una cosa absurda, vaja. Això és equivocar el camí. I jo ho haig d'advertir lleialment als meus amics, als meus comunicants. El fet d'haver estat sempre un home d'esquerra, d'haver visitat la presó amb freqüència, i haver sofert altres incomoditats, altres penalitats — tot això sense pretendre una credencial de màrtir —, no dona dret a ésser atès per les autoritats de la República.

Les autoritats de la República tenen altra feina, de moment que atendre els republi-

cans de sempre i donar-los una feina remunerada: assistir a àpats, luncs i vernets d'honor; acceptar algun que altre homenatge; atendre els precs d'alguns empresaris que anuncien funcions extraordinàries "amb assistència de les autoritats"; fer-se retratar.

Com comprendreu, això és un treball enutjós i pesadíssim, capaç de matar un home, per molt autoritat i republicà que sigui. Mes si hom té en compte que els republicans no estaven avesats a ésser autoritats ni festejats. Però plantem-los, pobres! S'han de sacrificar, s'han de sacrificar per la República i atendre tots els fotògrafs, aplaudir totes les romances de sarsuela, empassar-se amb santa resignació el lluç a la marinera, la vedella amb pèsols i el pollastre fòssil de tots els banquetes.

Ja veieu que no poden estar per vosaltres, que no us poden escoltar; ni essent jo qui us recomani. Destorbar-los d'una labor tan patriòtica i republicana fóra sacrilegi.

Penseu, a més a més, en les responsabilitats que pesen damunt d'ells; penseu que, per aquell esperit de sacrifici del qual ja us he parlat, no han dubtat un sol moment a acceptar tants càrrecs com han pogut, i són, alhora, regidors, consellers de la Generalitat, diputats provincials, diputats a Corts, etc.

Jo, però, com sento envers vosaltres un afecte sincer i voldria que les autoritats de la República us donessin feina, us he trobat una solució. Encara que us sembli es-

—M'estrenyeu massa la cotilla, i em sembla que farem barrila!

tranya, me l'agraireu i me l'agrairan les vostres mullers i els vostres fills.

Presenteu-vos als homes que el vot del poble ha portat a l'Ajuntament i a la Generalitat. Digueu-los que voleu treballar, que teniu una dona, una mare, un fill als quals heu de mantenir i vestir; que heu de pagar un lloguer de casa.

Però no els digueu que sou republicans, que sou homes d'esquerra, que estimeu Catalunya, que heu estat a la presó i a l'exili, que heu ajudat amb els vostres diners — quan treballàveu — els empresonats, els exiliats,

cosa que no podieu fer perquè aquells diners eren de l'esposa i dels fills.

No! No els digueu res d'això. Digueu-los que heu estat de "Unión Patriótica", del sometent, i amics de Primo de Rivera; digueu-los que heu estat de la Lliga, que heu venerat Cambó i bescantat Macià.

I llavors, dient-los això, és molt possible que siguem atesos i us obrin els braços i us donin tot el que demaneu.

Lluís CAPDEVILA

Problemes urgents

De mica en bocí, les aigües de la política espanyola entren en el seu curs normal. Ha passat ja la malura passional de la política. Ha passat també el furor passional de la captació de vots, de la voluntat popular. Tot pren de nou la serenitat de les coses que foren; tot entra en la via normal. Segons sembla, tot; la realitat, però, és així? No hi ha quelcom d'enganyós, com les il·lusions òptiques, de què ens parlen els viatgers, de les dunes i els arenys dels deserts?

Vista pel damunt, fa l'efecte que la vida política i social del nostre país resta encalmada. Es, però, només pel damunt. Qui la miri de prop, ben de prop, qui vulgui examinar-la a través de la raó i de la justícia, veurà que aquesta calma és superficial. En les pregoneses de la societat, sota d'aquesta tranquil·litat aparent, hi ha unes agitacions tremendes; sota d'aquesta superfície quieta es congria la revolta social; és la calma precursora de les grans tempestes, dels cataclismes humans.

Les nostres classes polítiques ja se'n han donat compte. Però veuen i es miren l'espectacle a través d'un prisma que els descompon l'aspecte real del drama. Les autoritats creuen que n'hi ha prou amb allò de "qui dia passa, any empeny", i que cal sols tenir la virtut de saber esperar perquè les coses tornin allà on cal que siguin. Les nostres classes polítiques, les autoritats s'enganyen de ple.

La situació dels obrers és desesperada. Si no ho és tant a Barcelona, ho és fora de Barcelona, a gairebé tota Espanya. A més d'això, els obrers cada dia, cada hora, estan més disconformes amb els règims que els condemnen a la misèria. Hi ha, encara, una altra força que els empeny: el coneixement que tenen del canvi de règim i de la significació que ells creuen que ha de tenir. El poble creu, i més encara l'estament obrer, que s'hi ha de conèixer d'un bon tros que el país ja no està sota un sistema oprobios de govern. Creu, a més a més, que l'oprobri d'un poble no rau en les mordasses i en les vexacions. Creu que l'oprobri està més en condemnar-lo a la misèria moral i a la fam material; als sofriments i a la tortura del malestar. I com que el poble creu això, cal que el nou règim hi pensi, si no vol arrencar il·lusions que avui encara estan calentes per la bafarada dels successos. Altrament, demà serà tard; s'haurà perdut el temps per haver deixat en peu, sense solució, aquests problemes urgents.

ANGEL PESTAÑA

Perdonar... segons i com

En temps de la dictadura va sortir un planter d'homes addictes i traïdors que no perdien ocasió de ferir la dignitat de casa nostra i burlar-se d'una manera despietada dels que, per motius que tots sabem, foren exiliats.

Alguns addictes al despòtic règim, ho eren per obligació. Perquè els hi anava el pa. Però n'hi havia uns altres—per vergonya nostra, catalans—que la defensaven amb un sospitós entusiasme, l'actuació d'aquells brètols. Clar que això ho feien perquè en treien el seu profit, perquè els havien fet alcaldes de poble—si no a ells, als seus familiars—, i, naturalment, no era pas qüestió que, per culpa de quatre eixebrats, pogués arribar-se a perdre aquell "mòmium".

Aquests poca-vergonyes, aquests caragrats tenien la gosadia, per tal de fer-se ben simpàtics al funest dictador, de dir, sempre que parlaven de la bandera catalana, que aquesta bandera "ja era a la bassa". I quan s'expressaven així, ho feien amb una rialla cínica, amb un to de burla que feria als qui, forçosament, havíem d'ajupir el cap i suportar, plens de ira, mossegant-nos els punys, les paraules que, més que proferir, escopia aquell mal català, emparentat, per regla general, amb un cretí alcalde de reial ordre.

El més llastimos del cas és que aquests traïdors de Catalunya eren ben vistos pel burgès. En les cases on treballaven, i,quina vergonya!, segueixen treballant, feien conxorxa amb determinats elements, superiors i apoderats, i entre tots preparaven la mala jugada que farien a l'indifens dependent, al pobret "cul esmolat", com el traïdor deia sempre que parlava d'ell, al "sol-

dat futur de l'exèrcit de trenta mil xiflats", com encara més sarcàsticament afegia.

Perquè de burgesos, de senyors Canons que anaven contra els nostres ideals i a favor del dictador, n'hi havia molts. En sabem d'un que, "pel greu delictes d'haver uns quants subordinats fumant un cigar el dia en què caigué Primo de Rivera, foren—paraules textuales—posats en llista negra, malgrat els vint anys de servei que portaven alguns". El que n'ha estat, després, d'aquells dependents, no ho sabem. El que n'hauria estat, si, per sort d'ells—i de Catalunya—, no hagués vingut la República, prou que ens ho pensem.

M'inspira aquest article la noble actitud dels homes que no es cansen de predicar que ara vivim en hores de concòrdia, de perdó, de germanor de races i pobles. Res més digne d'elogi. Per als que, obcecats, enganysats, plens d'il·lusió, amb una fe cega, han seguit polítiques equivocades i nefastes, vagi la nostra mà. Una forta encaixada que segelli la unió dels mateixos ideals. Per aquests homes que sincerament s'han confessat errats, tots els nostres respectes, totes les nostres consideracions. Però pels altres, no. Per molt republicans que es diguin. A aquests no els hem mai de perdonar. A aquests els hem de befar constantment, els hem d'avergonyar, hem d'apartar-nos d'ells, com si fossin uns atacats de lepra. Són homes que duen el verí dintre seu, i, com les serps, l'escupen quan poden.

Ara fan la mosca morta. Però en el seu fons, no us càpiga dubte, segueixen tenint el germen de la maldat. Ara fan aquella rialla falsa, aquell tipus d'home submís que treballa poc a poc, per així que l'ocasió es presenti, fer prevaler el seu baix instint. Aquests traïdors, que mai en sa vida corrupta no han tingut un noble ideal, que varien d'idea com de camisa, que han defensat el més roí i denigrant, sempre volen ésser amics dels que manen. Els hem d'apartar, d'anullar totalment. No els hem de fer cap mal material, perquè no som partidaris de les repressions violentes; però, moralment, els hem de menysprear d'una manera absoluta, sense cap mena de contemplació.

El dia 29 de juny va sortir el sol de la llibertat a Catalunya—aquella Catalunya que els traïdors constantment han vexat—, i no és just que aquest sol per ells sigui lluminós. Ells han de viure constantment a l'ombra del poble.

Prop dels homes sincers, honrats, generosos de cor i de ideals, no hi poden estar els éssers abjectes que els han menyspreat en els moments d'isolament, en aquells moments en què els homes que ens han regenerat sofrien per nosaltres.

AGUSTÍ COLLADO

Panorames

ENTORN DE LA REPUBLICA

Quan a un moviment se li adhereix una onada de joventut, adquireix ben aviat una nova ambició. Aquest experiment, que ja va resultant infalible, l'hem observat en el moviment unànime que va acabar amb la monarquia. La joventut arribà afanyosa, amb ganes de renovació, al gran combat que s'entaulava, commoguda per la fase dictatorial, que hauria acabat d'enfonsar el poble, i ensems mostrant l'entusiasme que li produïa el silenci forçat abominable de tants anys.

Cal sentir, més que mai, en aquests moments de victòria, la necessitat de continuar la ruta empresa, sense vacil·lacions ni reticències. La joventut catalana no pot donar per clos el procés de la seva missió. Ha iniciat una obra, però corre el perill de caure en delictes, si no persevera en el propòsit que sigui definitivament modelada.

La nova generació, físicament, està dotada de complexió robusta, i és, en aquest sentit, apta a sostenir qualsevol batalla dura. Ha viscut uns esdeveniments que forçosament han de donar-li a comprendre tot l'abast d'una altíssima responsabilitat. Fortitud i experiència, doncs, són factors dignes d'ésser tinguts en consideració, i degudament atesos en els nostres càlculs, perquè ajudaran sens dubte a completar la personalitat de la nostra joventut, quan aquesta unànimement es disposi a crear pel seu esperit una constitució tan sòlida com aquella que corporalment i experimentalment posseeix. Intel·lectualisme i acció. Heu-vos ací el lema de la nostra època privilegiada. Si

prescindim d'un o altre valor, caurem per llei inexorable en l'abstracció més perillosa.

Hem salvat un parèntesi de contenció forçada, i, per tant, podem prescindir ja de meditacions i de propòsits. Hem tingut més de vint anys per a comprendre la significació i l'abast dels fenòmens produïts, i per a decidir com és necessària en absolut una decidida intervenció, que automàticament impossibilita els assalts a mà armada a la llei i a la justícia. Un imperatiu categòric ens exigeix una major cura, en benefici de la pròpia educació espiritual, vivíssim reflex de la nostra personalitat. En els nostres temps, en què afortunadament no manquen els mitjans més acurats, la reducció característica deu residir en la cultura. Contràriament, les noves promocions ben aviat es desviarien del camí normal, amb un fals sentit de la realitat i de la missió que tan directament els està encomanada.

Confiem plenament en la generació actual, a la qual creiem superior en potència a les anteriors, sobretot perquè tot i coneixent aquest marge de superioritat innegable, no es deslliga del nexa harmoniós que la uneix amb les altres.

Cal donar a comprendre que l'obra tot just comença. Hem infantat sense dolor immediat una República, i amb ella una llibertat. En aquesta hora podem prodigar les màximes atencions al nou-nat. La serenitat que caracteritza l'infantament, no pot convertir-se en dolor profund, amb una mort prematura, o una existència precària. Treballem per consolidar l'obra que hem regat amb la suor del nostre front, i amb la sang puríssima d'uns màrtirs. Per aconseguir-ho, seguirem incessantment tirant pedres, per tal que es commogui la part flaca de la nostra joventut, aquella que pateix la cruel enfermetat d'inapetència espiritual.

J. M. LLADÓ FIGUERES

Fets diversos i intolerables

El senyor Joan Estelrich, "l'liguero", savi amb patent donada per la Lliga, cirabotes del funest Cambó, i diputat per Girona, és soci de l'Editorial Montaner i Simón, amb els senyors Jaume Simón, Ramon Bach i Ricard i Ramon Campmany.

Heu-vos ací un petit comentari, publicat a "El Diluvio" i referent a com tracten els obrers en aquesta casa de la qual és soci Joan Estelrich, "l'liguero", savi amb patent donada per la Lliga, cirabotes—o poc més—del funest Cambó i actual diputat per Girona:

"Veamos cómo se han venido haciendo los despidos del personal en aquella casa.

De los obreros Antonio Mas y Francisco Mas, hermanos, el primero de los cuales hacía ya 48 años que estaba en la casa y no se hallaba en el pleno goce de sus facultades mentales, percibía desde hace muchos años un jornal de 50 pesetas semanales, lo cual quiere decir que no estaba dentro de la ley de salarios. Sufríó un ataque de apoplejía y no pudo continuar el trabajo, y por sus 48 años de servicios y 68 de edad se le asignó 15 pesetas semanales, en concepto de vitalicio, cuya cantidad vino cobrando por espacio de más de dos años. Su hermano Francisco, que hacía poco más o menos el tiempo que él que estaba al servicio de la casa, cobraba un semanal de 40 pesetas, y, por lo tanto, tampoco estaba dentro de la ley. Para poderlo despedir le dijeron que le aumentaban el semanal hasta 55 pesetas, pero que las 15 pesetas que hasta entonces le tenían asignadas a su hermano se las retiraban, y si quería, podía pasárselas él mismo de su bolsillo particular. Desde aquella fecha el desgraciado Antonio Mas no percibió cantidad ninguna, y el infeliz acabó sus días en el Asilo del Parque. Al cabo de tres semanas justas de este aumento, Francisco Mas quedó también despedido."

El de la casa Montaner i Simón és un fet odiós, revoltant.

Aquest és ximple.

A l'avinguda del Portal de l'Àngel, número 6—l'anunci és gratuït—, té establerta una modista de barrets la senyora E. Vilalonga. El passat divendres hi entrà una dama amb la intenció d'adquirir un barret. Però va haver-se de quedar amb la intenció, o sigui sense el barret, perquè la mestressa de l'establiment no li volgué vendre. Perquè la dama duia un vestit sense mànigues i ensenyava els braços!

Però, senyors, en quin país vivim?

Per caritat, que em deixin tranquil!

Aquesta fou la darrera exclamació planyívola que, amb una llagrimeta borbònica, murmurà a flor de belf el senyor Alfons, humil "rentista" "per accidens", a Fontainebleau, lloc de cites dels "ex" que hi van a fer aigües.

No és pas que la nostra anada a França fos sols per veure'l, car l'objecte primordial del nostre viatge era París, per tal d'esbrinar quan serviren l'encàrrec d'uns amics que volen un nen i ja no es recorden de quan varen demanar-lo.

Per cert que a l'oficina d'"envios", ens varen dir que això s'havia d'acabar. Que ells començaven ja a estar-ne mancats, de nens, i que, si bé ho feien abans amb el fi que tinguéssim sava republicana, ara que ja teníem República, que ens els féssim nosaltres.

Nosaltres trobem que tenen raó, i així ho varem prometre que ho recomanàrem. Prou demanar nens a París, doncs. Qui tingui feina, que se la faci, sense molestar els altres, i menys a l'estranger.

Havent-nos acudit, doncs, anar a Fontainebleau, el cas era pensar com fariem l'entrevista. I si ens féssim anunciar com amics de Cambó? Tal dit, tal fet. Renoi, i quin truket! El recomanàrem de bona fe a qui ens vulgui imitar. Res, que va resultar més infalible que el Primat Segura, que diuen que s'ha aprimat dençà que no té segura la púrpura.

—Un català i amic de Cambó? Que passi sense fer embuts—varem oir que li deia a una "soubrette" amb veu gruixuda i emocionada.

Nosaltres, doncs, vam deixar els embuts a la porta, i entràrem de bracet amb ell, que ens féu asseure frec a frec, ens allargà una cigarreta turca, de Virgínia i ens abocà cònyac Martel, de Jerez, en un got de llauana daurada com aquells que posen els guardarobes a la taula del "Comendador".

—I doncs, per allà baix, anar tirant, oi? Sembla, però, que ara, amb l'amic Macià, a molts els agafa por, no? Es clar; no n'hi ha pas prou amb dir farem això o farem allò, si no hi ha d'allò altre al calaix.

A mi em fa pena, cregueu-ho, perquè jo l'estimo molt En Macià, i sobretot Catalunya, tant, que si fins hi ha moments que m'oblido que sóc rei, en canvi, sempre em recordo de Catalunya comtat gran, i que jo sóc Comte de Barcelona. Oh, Barcelona, el Ritz, Pedralbes, el Liceu i el carrer del Pi!

I quina xerimola no hi faria si em deixessin! Però ara, és clar, heu enverinat tant les coses, que no hi ha manera, ni que s'hi posin els del carrer de Caspe.

I tot per un coix desagrat, que perquè tenia tots els diners a Espanya, va agafar por a darrera hora, i em va traïr!... I ara, qui carrega tots els neulers sóc jo; jo, que vaig fer tant pels neules!

Ací, s'eixugà la primera llagrimeta; però en veure que anàvem a dir quelcom, continuà parlant amb veu càlida, un si era o no era tremolosa:

—Es molt trist el que em passa! Jo que sempre he procurat omplern-me d'obligacions i de bones accions, ara que fins vulguin negar-me! Sols voldria que em desassin l'ocasió de rehabilitar-me. Ja ho veurieu qui té la culpa, i si jo no sóc capaç de fer feliços, sobretot als catalans, que no tenen més que demanar-me, fins diners si volen, i em tindran tot seguit amb ells.

Però cal, tots a malparlar, a sospitar de mi, i jo als llims, sense ficar-me en res. Recomanau-ho, amic; prou caricatures, prou insults, i sobretot, prou retrets íntims, almenys per les noies...

Que no ho veuen que m'espanten tots els gendres?... I vosaltres, veniu més sovint. Dençà que van venir Cambó i Ventosa, que no he tornat a parlar en català, i vull practicar-lo. Veniu sovint...

Vaja, no us detinc més; els meus bons records a l'avi, i recordeu-vos de repetir-ho, per caritat, que em deixin tranquil!...

No poguérem resistir més i, com ell, ens eixugàrem també una altra llagrimeta, mentre ens acomiadàvem, tot fent voleiar el mocador, fins a perdre de vista aquell pom d'esgala, on s'hi esfumava la silueta recolzada del bon senyor Alfons, humil "rentista" "per accidens" al qui la història farà justícia.

LUÍS RAMÍREZ CARULLA

Correu de l'Estranger

LA PROPOSICIO HOOVER

Els Estats Units han comprès, a la fi, que el període d'esplèndid isolament en què han viscut tants d'anys havia d'acabar-se definitivament. Avui tots els esguards d'Europa estan fets en el President Hoover.

La seva determinació, en efecte, és el fet de més gran importància esdevingut al món, de la guerra ençà. Amb la seva proposició de suspendre, durant un any, el pagament dels deutes de guerra de tots els Estats ha dat un alt i noble exemple de desinterès i de generositat.

Aquesta decisió ha estat extremadament ràpida, i, en realitat, ningú no la esperava en un moment tan pròxim. Cal aplaudir la decisió del president americà, cal celebrar la celeritat amb què ha procedit, cal felicitar-lo d'haver mostrat, amb el seu gest, que els americans comprenen i acaten els seus deures de solidaritat internacional.

El president Hoover, sense cap dubte, veu les coses des d'un punt de vista americà, és a dir, que en prendre iniciatives que creu útils per al món sencer, aquestes iniciatives comporten, per molt generoses que puguin ésser, un interès fonamentalment favorable a la causa nordamericana. En elevar-se a una concepció del bé universal, el president Hoover no pot, no deu oblidar que ell és nordamericà. Però, això no obstant, ningú no pot negar ni desconèixer, en les actuals circumstàncies, les seves nobles intencions.

Davant l'agreuement de la crisi mundial, davant l'amenaça, sobretot, d'un esfondrament de l'economia alemanya, i davant el malestar creixent que envaeix Europa, el president Hoover ha proposat un remei, l'únic remei possible. Impulsat pels esdeveniments, per les notícies pessimistes que li arribaven de Londres i Berlín, després d'obrar expeditament i sempre "a l'americana", "a fi de reanimar l'esperança dels pobles", ha llançat la seva proposició sensacional.

Un diari de Nordamèrica diu que aquest acte del president Hoover és, a l'hora actual, tan decisiu per a l'economia internacional com ho fou aquell del president Wilson quan, l'any 1917, l'apòstol de la pau declarà la guerra a Alemanya. La comparació és exacta. Són dues gestes memorables i exemplars del poble nordamericà, gestes que posen ben alt el nom del seu país, malgrat tots els egoïsmes, malgrat tots els imperialismes dels quals la seva política estava tarada en aquests darrers anys.

LA CRISI DEL TREBALL

La crisi econòmica mundial havia arribat a un punt que es podia qualificar, sense exageració, de tràgic.

Algunes observacions poden donar una idea de la profunditat de la crisi i de l'extensió de la misèria que provoca en el món del treball. En el curs de l'hivern de 1929 a 1930, les estadístiques de l'oficina internacional del Treball donaven deu milions d'obres parats en els països industrials. L'hivern darrer, és a dir, de 1930 a 1931, aquesta xifra ha estat doblada, i ha passat els vint milions, dels quals la meitat corresponen als Estats Units i a Alemanya. No cal insistir sobre l'estat de coses que aquestes xifres assenyalen.

La persistència d'aquesta crisi mostra que les seves causes són múltiples i profundes. L'augment formidable de la producció gràcies a nous procediments tècnics s'ha fet sense donar la més petita consideració a la capacitat consumidora dels pobles. Si l'equilibri entre la producció i el consum no es restableix, la crisi continuarà, malgrat tot, amenaçant l'estructura econòmica, financiera i política de les col·lectivitats nacionals.

En presència d'aquesta situació i de les seves perspectives, els advocats del grup patronal es limiten a digressions teòriques, invocant sofismes sorprenents, criticant tot el que ha estat proposat i sols afirmant la necessitat de rebaixar els salaris.

Però ja hem demostrat en diverses ocasions, en aquestes mateixes columnes, que la reducció dels salaris va contra l'objectiu proposat. Les causes múltiples de la crisi demanen una acció completa de reorganització econòmica. Cal millorar les condicions d'existència dels obrers, augmentar el poder d'adquisició de les masses treballadores, reduir les hores de treball, reivindicar, en fi, la setmana de quaranta hores.

"ESPAÑA LIBRE"

Miquel Utrillo jr., que és el seu corresponal ací a Barcelona, ens ha fet a mans uns exemplars d'aquest setmanari que es publica a París.

Escrit amb valentia i pulcrament editat, "Espanya Libre" és el paladí de la veritat fronteres enllà.

ELS HOMES DE "LA CAMPANA"

La notícia no és gaire nova, que diguéssim, però cal esmentar-ho. Angel Samblancat, que des de fa anys sosté una lluita contra el despotisme, ha sortit diputat per Barcelona a les Corts Constituents. I l'ha votat el mateix poble, en posar a les urnes les paperetes de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Nosaltres felicitem l'amic i company; i li desitgem força encert en el càrrec. Que a les Corts, igual que des de les nostres columnes, fuetegi la malura.

Una encaixada, Samblancat!

L'AVANTPROJECTE, REBUTJAT

Després de moltes setmanes, la Comissió encarregada de fer el projecte de la nova Constitució, ens ha donat un fetus que ni és del temps ni cap ciutadà pot acceptar. Ni a "aborto" arriba.

En llegir-lo, hem sentit pudor de ranci, de reumàtic i de xurma monàrquica.

Si tota la gent que volen una nova Espanya fan aquestes atzagaiades, ja estem ben arreglats, ja!

"PARA NO SALIR JAMAS!"

La setmana passada, quan Radio Barcelona anunciava la festa de la bandera, que, com és sabut, va celebrar-se diumenge al matí, deia que les tropes sortirien de les casernes amb les banderes monàrquiques i, en tenir les noves, les enfundarien "para no salir jamás!".

Si la redacció de l'avís era oficial, passi. Però si era obra de Radio Barcelona, ex-monàrquica i enyoradissa del xim-xim de la marxa reial, quin canvil!

"EL DILUVIO"

Sota aquest títol, Gaziell ha publicat un bell article al diari dels morts. Llàstima, però, que es decanti per la creació d'una nova força catalana, del mig. Una espècie d'Unió Catalana, vaja.

No, senyor Gaziell. Ja en tenim prou amb el republicanisme de la Lliga, que és ben bé del mig. No atabali l'opinió, que el seu mal no vol soroll.

Esquerra, esquerra, que és vers on es decanta el poble.

RECTIFICACIONS

Ara resulta que aquell manifest que va ésser repartit la vigília de les darreres eleccions, no va ésser signat per la meitat dels "Centros", els noms dels quals s'hi esmentava.

Allò de "A la opinió pública", era un "bullo".

Varen redactar-lo mitja dotzena de nyèbits, i el llegiren altres tants. Se'ls veié la de sota tot seguit.

NOTA D'ACTUALITAT

El general Mola ha estat empresonat.
El general Mola ha sortit de la presó.
El general Mola ha estat empresonat.
El general Mola ha tornat a sortir.
I com roda, aquesta "mola"...

AQUELLES FLORS...

A propòsit de Mola, si ell arriba a saber que tantes llagrimetes li havien de costar aquelles flors porten aquests olors...

Aquelles flors porten aquests olors...

LA MORALITAT

Sembla que els afers sobre la immoralitat preocupen les autoritats.

Ja era hora. Així que vegin la immoralitat de l'Arrendatària... fumaran millor, ells.

ALLO ERA UNA FESTA...

Sí, senyors; allò era una festa... Només hi mancava que hi ballessin sardanes. Feia bonic i feia democràtic...

Quina diferència de les jures de la bandera que feien els sangeres del "antiguo régimen".

LES VAGUES I EL NUS

Cada dia es declaren noves vagues.

No creiem que sigui aquest el mitjà per aconseguir una tranquil·litat, i prestigiar ensems la jove República als ulls de l'estranger.

Es clar que sempre l'obrer té raó; però el conflicte social deuria establir-se per torn rigorós; almenys, ara.

No fem com aquell nin que escopia a la llum i rebia la saliva al rostre...

REGATEIG

El senyor Aguadé va demanar quinze milions, i li van dir que "nones".
Després n'hi van oferir deu, i va dir que "bueno".

Ara resulta que ni els deu no li volen deixar; i nosaltres diem que "bueno" també.

L'Aguadé no sap que l'"empleo" de batlle vol un esperit comercial força arrelat. Que es conformi amb dos perquè si no ho fa, s'haurà d'accontentar amb no res.

Tot és qüestió de regateig.

ACUDIT DEL DIA

Sabeu per què ha marxat el rei?
Perquè li havien tocat tantes vegades la "marxa" reial.

INDAGACIONS

Ens interessa saber on es troben els senyors Martínez Anido, Foronda, Milans del Bosch, Bertran i Musitu, Biberon, Alfonso Sala...

Per cada un d'aquests senyors que ens porten donarem trenta cèntims als afortunats.

No es pot donar més. Que consti que els paguem bé.

PREPAREM-NOS

Eleccions vol dir lluita, i el poble conscient, quan lluita, ho fa amb valentia, per tal de realitzar labor liberal.

Aquesta labor només la podem realitzar amb homes de l'Esquerra Catalana, al front de les nostres organitzacions.

L'EX-GOVERNADOR DE BARCELONA

Una vegada va ésser Ossorio i Gallardo.

Per cert que en veure que els ciutadans sortien al carrer amb un fusell, va arrencar a córrer amb una lleugeresa que hom no li suposava.

Era per la setmana tràgica i L'ESQUELLA posava aquest rodolí al peu de la seva caricatura:

"No os podéis quejar de mí, vosotros a quien goberné; si malos ratos os di buen zafarrancho os dejé".

L'AVANTPROJECTE S'HA AGAFAT

L'avantprojecte—cendimentat per la comissió que presideix l'angelet Ossorio—era un veritable "estofat" de "mico", en el que es refereix a les autonomies, i a la catalana precisament.

Ara l'han "arreglat"; això és: hi han tirat més aigua, i, és clar, ara resulta aigua, i més mancat de substància que abans.

L'Ossorio no és bon cuiner, i el despatarem.

ULL VIU!...

Sembla que es vol presentar candidat per les minories algun subjecte que no fa gaire era amic dels dictadors de la nostra desgràcia nacional...

Aquests individus, cal que el poble els conegui. Són aquells que exhibien recomanacions dels burgesos de dietes..., i d'aquests individus ja n'estan plens, per dissort, tots els centres oficials. Els uns són caps de secció; altres secretaris; altres guàrdies de corps...

Ull viu, elector; ull viu!...

FRUITA DEL TEMPS

Un de l'esquerra:

—Estic fregit, Andreu. No veus quin gra tinc al nas?...

Un de la Lliga:

—I no veus quin Nicolau tinc al clatell? Aquest sí que fa nosa...; és d'Oliwera...

EL DIPUTAT POPULAR

En cap candidatura, cap candidat no ha obtingut, en les darreres eleccions una votació més nodrida que la de Marcehí Domingo.

Ha assolit, a la circumscripció de Tarragona, la xifra de 88.537 vots, és a dir, "26.000 vots més" que el diputat que el segueix en nombre de vots.

Per a comprènere aquest fet, bastarà recordar que Domingo, a més de la seva immensa popularitat a la comarca tortosina, és l'autor del decret sobre la llengua catalana.

A MADRID

Diuen que molts diputats ja han triat el seu lloc en el Congrés.

L'Albà, per exemple, ocuparà un seient sota el rellotge.

Però tant-se-val! Per a ell, el temps no passa... Per a ell, totes les hores tocan eternament igual.

A FRANÇA

La Cambra de diputats de França acaba d'aprovar un projecte de llei mitjançant el qual es concedeix una setmana de permís, a l'any, a tots els treballadors del comerç, de la indústria i de l'agricultura.

¿No caldrà que el govern provisional de la República dictés una llei semblant o la presentés urgentment a les Constituents?

Tothom té dret a la vida!

Republicanisme més que sospitós

Dies passats, un diari que vol fer-se passar per republicà—sobretot d'ençà que tenim República—, però que el matí del passat dotze d'abril insultava el venerable Francesc Macià d'una manera innoble i grollera, publicava un *Comentari sobre l'expulsió del Cardenal Segura*.

El comentarista no s'atrevia a donar la cara—cosa que fan tots aquests republicans de via estreta—i donava, únicament, unes inicials: M. B.

Al senyor M. B. li diuen el Rucabado de l'esquerra. Ço de Rucabado ens sembla molt just i molt bé. Ço d'esquerra ens hi sobra. Amb el Rucabado n'hi havia ben bé prou.

El senyor Rucabado... ai!, volíem dir el senyor M. B., esmentava l'expulsió del cardenal Segura i perillós cardenal Segura. ¿La comentava? Sí, però ensenyava l'orella, que la deu tenir llarga. En realitat se'n planyia, la plorava.

Llàgrimes no pas de republicà, d'home liberal i tolerant: llàgrimes de vella rànica, de rata de sagristia, de capellà frustrat.

El senyor M. B. voldria que el cardenal Segura hagués seguit conspirant des de Toledo, voltat de Grecos. El senyor M. B.—llevat de capellà, pudoreta reaccionària—, no està convençut que el cardenal Segura sigui perillós. Només ho suposa.

El senyor M. B., en la seva jeremiada, no fa més que plànyer-se de l'expulsió del cardenal Segura. Doncs, què volia? Que li regalesin un tortell?...

El senyor M. B. diu, textualment: "...el cas del cardenal de Toledo és igual que el cas del senyor Macià".

Això, en altre lloc i dit per algú altre, podria ésser un'insència o lleugeresa. Dit en un diari d'un republicanisme tan ortodox, tan dretista, tan capellanesc, és cinisme, és barra, és manca absoluta de vergonya. Senyor M. B. els capellans a la sagristia.

anem

Opinions

—Si encara hi hagués la Inquisició, no tindríem la por que tenim.

Botons de foc

L'ex-assembleista i ex-collaborador de la dictadura — ex, ex! — ha sortit diputat per Girona — compadim els gironins —, i s'ha passat a la dreta republicana.

***

Sort tindrem que per a tots aquests trànsfugues, per a tots aquests cíncics, vindrà gent nova — homes que, per vergonya nostra, encara no són diputats, encara no són regidors, però que tenen l'amor i la confiança del poble —, que sabrà fer una bona escombrada.

***

Un diari de Montevideo assegura que l'ex-rei vol fer pública la seva renúncia al tron d'Espanya.

Que no es cansi, pobret! Si ell no ha renunciat encara al tron, els espanyols ja fa temps que han renunciat al rei.

***

Romanones ha dit que ell era optimista.

Es clar. Mentre hom els permeti actuar, tots aquests brètols seran optimistes. Els que no en podem ésser serem nosaltres, republicans de sempre.

***

El passat dissabte es presentaren uns obrers a l'Hotel Ritz. Tenien gana. Volien menjar. La direcció els donà panets, uns trossets de truita.

Francesc Macià, el nostre venerable president, que ara viu al Ritz, com que estima els obrers, si els hagués trobat, els hauria donat quelcom més que un tros de truita.

***

El general Mola, que a Madrid metrallava obrers i estudiants en els dies últims de la monarquia, ha estat posat en llibertat.

¿Aquesta és la justícia de la República?

No hi ha dret, senyors! I a més de no haver-hi dret, no hi ha dignitat ni vergonya.

***

Per la seva manca d'energia, per les seves arbitrietats, per la seva benvolença amb els homes indesitjables de la dictadura, quin mal record guardarem d'aquest primer govern provisional de la República!

Per ara sols un nom sona: Manuel Azaña, ministre exemplar.

***

El senyor Antonio Montaner és governador de Sevilla; governador a prova de fracassos; governador dels que no dimiteixen.

El senyor Antonio Montaner es porta a Sevilla d'una manera molt republicana.

Ara darrerament ha negat a l'Associació de llogaters el permís per a celebrar un míting contra els amos de cases.

Ai, que patirem, amb aquesta genteta!

***

Fóra molt trist, senyors, que ens veiéssim obligats a enyorar els homes de la monarquia!

***

Ara qualsevol dia és possible que vegem en llibertat el doctor Albiñana.

Notes al marge

RUSIÑOL

Quatre columnes corínties de marbre blanc, i un infant que es treu una espina del peu esquerre, han estat els darrers testimonis de l'activitat artística del gran patrici Rusiñol. Ell, infatigable lluitador, minat que fou el seu organisme per una malaltia de caire greu, havia anat a reposar en la sedant claror dels jardins d'Aranjuez. S'havia fet un contracte: sis obres. Havia fixat un termini: dos mesos. I els càlculs han estat vençuts per la realitat implacable. L'ocell de la mort, amb el seu bec monstruós, va picotejar-lo poc, però va poder acabar amb l'existència d'aquell home, que ha desaparegut amb el pinzell als dits, immortalitzant aquest poble, oasi en els camps pelats de la Manxa, que es manifestà d'una manera imponderable en aquell esclat, en favor de la llibertat, del segle XVIII.

Rusiñol no fou un bohemí destroçat i sense solidesa, com la majoria dels bohemis. Era un home íntegre, de cap a peus, que sabia concedir a cada aspecte de la seva personalitat una formació completa. I era, a més, un bohemí optimista, no pas d'aquests

que s'han pres la vida pel cantó de l'ensopiment més estèril. Baudelaire era un formidable pessimista en l'art, encara que no ho fos en la vida. Rusiñol no era escèptic en res. Al contrari, era per tot un humorista de primera força, d'escriptor i d'home sa, que es prenien les coses amb una alegria definidora. Un humorista que perseguia l'equívoc de les situacions, amb les observacions més originals sobre fets comuns.

I explicant records de la seva joventut, traspasant-los com una relíquia que s'arrelarà en molts dels seus oients, joves tots d'aquell poble castellà, Rusiñol ha mort, sotmès encara a l'agradable murmuri de les aigües, sospirs immaculats del Tajo, que fertilitza aquells contorns, somriure autèntic d'entre un conjunt de cares fosques, que són els altres pobles de l'estepa castellana.

Els carrers d'Aranjuez són amples, suficients amb escriure pel trànsit ciutadà. Són, més que carrers, paisatges purs. Sortir al balcó en aquell poble, resulta gairebé ociós. Però en mig d'aquest silenci evocador, emotiu, aquest poble ha vibrat moltes vegades. Ha omplert la plaça del Palau, per a escoltar de Carles IV les paraules d'abdició. Ha viscut sempre isolat, divorciat de l'esplendidesa de l'absurda reialesa. Als representants d'aquesta podia contemplar-los, àdhuc retre'ls homenatge, però no tenia llicència per profanar-los amb un acostament. Existeix, si més no, encara, la barana fèrria que va des del Palau fins a l'església de Sant Antoni, simbolitzant l'allunyament del poble i l'autocràcia. Doncs, bé; aquest mateix poble que feia necessària la separació en aqueixos tons de la tirania, ara ha volgut demostrar que estima els homes que el respecten i l'estimen. I ha acompanyat les despulles del gran Rusiñol, omplent de nou aquells carrers tan amples i tan ociosos. Aranjuez li tributarà un homenatge més, collocant un bust de marbre en els jardins que l'artista estimava tant.

Rusiñol és el símbol de la noblesa autèntica. Per això troba tanta admiració, tan fèrvid homenatge per part del nostre poble, que només estima la veritat, i rebutja la farsa amb un gest arrogant i alhora generós.

J. M. LLADÓ FIGUERES

LINYOLA

Donya Unió Patriòtica, Hereva del Municipi de Linyola, Acaparadora de les pessetes dels contribuents, Autora del *Reparto* de consums amb l'augment del 800 per 100, Condecorada amb el Diploma d'Honor de la Barra, Mereixedora de la Gran Creu de Responsabilitats, Organitzadora d'un Centre Republicà, i amb els Títols de Venjança i Absolutisme, morí el dia 31 de maig de 1931 a conseqüència d'una panadera de la qual no se n'alçarà més. (E. P. D.)

Els seus desconsolats que la ploren: Primistes, Monàrquics, Conservadors, Cacics, Roderistes, Jaumistes, Anti-Republicans, Absolutos, Rastrers, Llepons, Ofuscats, i tota la seva camarilla, en recordar als amics i coneguts tan irreparable pèrdua, els pregunen que els encomanin a Martínez Anido, i que assisteixin a les reunions d'una casa caciquil que en sufragi de la seva desgràcia se celebren clandestinament i a la nit, per qual tavor els restaran reconeguts. No hi haurà misses de perdó. Per expressa voluntat dels disgustats, no s'avisarà l'hora de l'enterrament.

Els Bisbes de Toledo i Vitòria han concedit — des del seu exili — indulgències a trompons.

SARREAL

Al Centre Republicà Autonomista d'aquest poble, una vegada més s'ha deixat sentir el clam d'hipocresia i falsedat.

Fins fa poc estaven afiliats a Acció Catalana Republicana, perquè una minoria aburgesa que porta la direcció del Centre ho desitjava així—potser per assumptes particulars—, sense tenir present el mal efecte moral que produïa.

Per fi, després de veure la desfeta que varen sofrir en les eleccions municipals els de Rovira i Virgili, i per la pressió constant d'uns socis, varen sortir-ne.

Seguidament, va iniciar-se una lluita entre uns homes dignes i una majoria de tendència ultraconservadora. Els primers, com és natural, volien pertànyer a l'Esquerra Republicana, induïts pel bon comportament d'aquest sector polític, i els altres s'hi oposen acarnissadament.

Actualment són independents; no estan adherits a cap partit ni agrupació política.

¿Creuen oportú els "demòcrates" del Centre Republicà restar separats, en lloc de formar un bloc compacte amb tots, els elements d'ideologia republicana per combatre la reacció que està mobilitzant-se arreu d'Espanya?

IBÈRIC

P. J. M.—Ja ha passat, tot això.

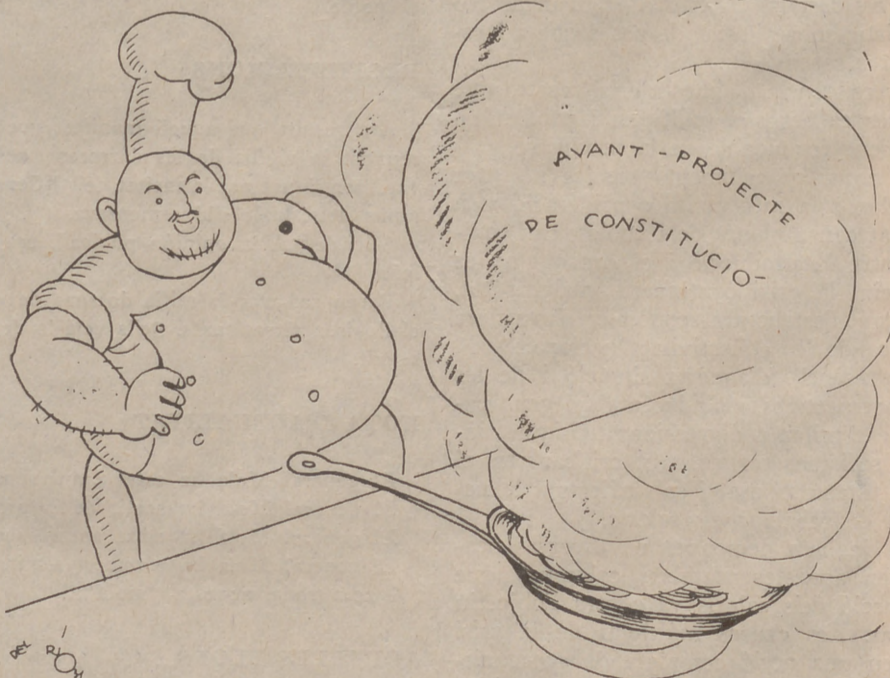
F. R.—Si publiquéssim el vostre treball, ens condemnariem. I no creiem que li interessi pas gaire a ell, conèixer les vostres—diem-ne—obres.

P. G.—Ja és massa vell això.

F. P. V.—Es a les caixes, i si som a temps, no sortirà.

J. M. Ll.—El publiquem.

Impremta "La Campana", Om, 8, Barcelona

El mal cuiner

—Si no hi poses espècies regionals, no et sortirà bé aquest dinar.